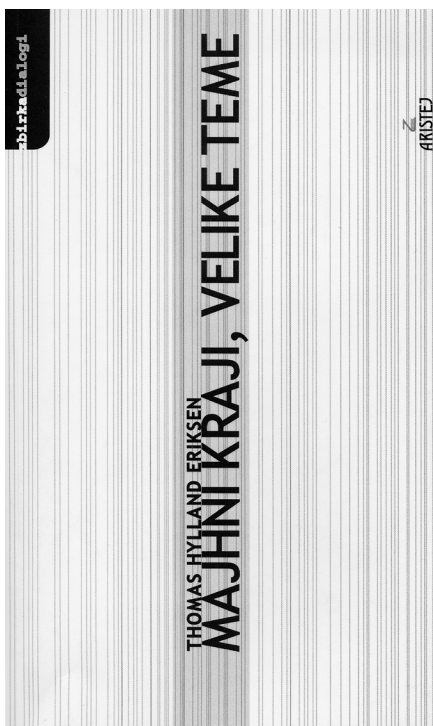

THOMAS HYLLAND ERIKSEN: Majhni kraji, velike teme; Založba Aristej, Maribor 2009, 411 str., ilustr.

Knjiga *Majhni kraji, velike teme* Thomasa Hyllanda Eriksena je v izvirniku z naslovom *Small places, large issues* prvič izšla leta 1995. Tistega leta smo se študenti Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo in Oddelka za sociologijo kulture Filozofske fakultete, med katere sem spadala tudi recenzentka pričujoče publikacije, pri predmetih, kot sta bila Socialna antropologija I in Uvod v kulturno antropologijo, o antropoloških teorijah in temah največkrat učili iz zapiskov s predavanj. Predavatelji so nam nudili bolj ali manj podroben pregled zgodovine teorij in tem, s katerimi se socialni in kulturni antropologi ukvarjajo od začetkov vede. Ob prebiranju slovenskega prevoda druge, leta 2001 izdane posodobljene izdaje Eriksonove uspešnice, mi ni dala miru misel o tem, kako drugačna bi lahko bila naša študijska izkušnja, če bi imeli dostop do tako odličnega učbenika, kot so Eriksonovi *Majhni kraji, velike teme*.

O tem, da gre za odličen učbenik, ni dvoma. Knjiga je izjemna svetovna uspešnica in jo uporabljajo študentje po vsej Evropi, morda tudi v ZDA, čeprav tam verjetno manj, saj imajo daljšo in bogatejšo zgodovino izdajanja učbenikov za to, kar oni

imenujejo »kulturna antropologija«. V izvirni izdaji ima knjiga manjši format kot slovenski prevod in je malce bolj priročna v smislu, da jo študent lahko skoraj v vsakem trenutku vzame s seboj, kar ni vrlina prevoda, v katerem je tisk večji in s tem knjiga tudi debelejša in težja.

Thomas Hylland Eriksen, ki je izredno produktiven avtor, je avtor tudi številnih drugih referenčnih antropoloških del, naj med njimi omenim predvsem *Ethnicity and nationalism*; *Globalisation: Studies in anthropology*; *A history of Anthropology* (soavtor Finn Sivert Nielsen) in *What is anthropology?* *Majhni kraji, velike teme* je učbenik, namenjen predvsem diplomskim študentom socialne in kulturne antropologije, in kot pravi avtor v predgovoru, gre za »spremljevalno publikacijo k etnografskim monografijam, ki še vedno ostajajo prepotreben del antropologovega zgodnjega izobraževanja, ne glede na zgoščene preglede, ki jih učbenik lahko nudi« (str. 7).

Knjiga ima 19 poglavij, ki obdelajo vsa klasična področja antropologije, med drugim sorodstvene zveze, spol, politično ureditev, menjave, religijo in ritual ter etničnost in nacionalizem. Poleg tega vsebuje tudi kratek zgodovinski pregled ter predstavi naravo in problematiko terenskega dela v antropologiji. Čeprav, kot pravi Eriksen sam, je v knjigi poudarek na klasičnih antropoloških temah, pa bralca vseeno seznanja tudi z novjšimi temami, kot je vprašanje sprememb in kontinuitete v družbi, pod vprašaj postavi tudi vlogo antropologije v kolonialnih aktivnostih zahodnih družb, problematizira konzervativno naravnost antropologije in razglablja o metodoloških izzivih, ki jih za antropologijo predstavlja spremembe in družbeno-kulturna kompleksnost. V zadnjem poglavju se loti še vprašanja globalizacije in njenega vpliva na antropologijo kot vedo, teme, ki jih antropologi raziskujemo danes, pa primerja s preteklostjo.

Prevod Eriksonovega učbenika v slovenščino je izredno dobrodošel in težko pričakov, saj kljub vedno večji popularnosti študija antropologije in pa antropološkega pristopa tudi v drugih humanističnih vedah, v slovenščini premoremo le malo temeljnih referenčnih del s tega področja. Izjema je

prevod Kuperjeve *Antropologija in antropolog* iz leta 2001, prav tako pri mariborski založbi Aristej, in pa *Zelo kratek uvod v socialno antropologijo* Johna Monaghana in Petra Justa, ki je izšel pri Založbi Krtina. Čeprav je delo pravzaprav namenjeno dodiplomskim študentom, bodo po njem lahko s pridom posegali tudi magistrski študentje. Knjiga bo lahko zelo koristna tudi pri pripravi predavanj iz uvoda v antropologijo, saj nudi sistematičen pregled discipline.

Edina šibka točka prevoda leži v slovenjenju nekaterih lastnih imen, predvsem imen ljudstev in etničnih skupin. Ljudstvo Janomamo je tako v slovenskem prevodu zapisano kot Janomami in Janomamo, v izvirniku pa kot Yanomamö, kjer se zadnji o izgovarja kot polglasni o. Ime je bilo problematično tudi v angleškem jeziku, v katerem ga nekateri avtorji beležijo kot Yanomami, drugi kot Yanomamö in spet tretji kot Yanomamo. V slovenščini je za omenjeno lastno ime edina referenca *Veliki splošni leksikon* iz leta 2005, v katerem so navajani kot Janomamci (po pravilih za dodajanje obrazil pri slovenjenju; glej *Slovenski pravopis*). Reka Amazonka je v besedilu izmenično navajana kot Amazonas in Amazonka. Prav tako je kar nekaj nedoslednosti pri navajanju strani v kazalu, kar bi bilo smiselno popraviti v ponatisu, do katerega bo gotovo prišlo, saj je knjiga izšla le v 600 izvodih. Kot bralka in kot socialna antropologinja bi si želela, da bi ob pripravi ponatisa v knjigi izdali tudi predgovor k slovenskemu prevodu, v katerem bi lahko urednica in prevajalka pojasnili, kako sta se odločali pri prevodih nekaterih antropoloških terminov in pa predvsem lastnih imen. Zavedati se je treba, da se s tem, ko neko besedo preberemo v učbeniku, ta pridobi na teži in se uveljavlja še toliko hitreje, kar pomeni, da ima tak prevod zgodovinski pomen. Prav zato je še toliko bolj nujno, da bi se slovenski antropologi med seboj posvetovali in s tem vplivali tudi na pravilnejšo rabo antropoloških izrazov v nestrokovni javnosti.

* Doc. dr. Liza Debevec, socialna antropologinja, Inštitut za antropološke in prostorske študije, ZRC SAZU. 1000 Ljubljana, Novi trg 2, E-naslov: liza.debevec@zrc-sazu.si